

BRIGITTE MINNE
DE ROMMELZOLDER
VAN WAL

DE EENHOORN

‘Probeer je levensverhaal op te schrijven,’ zei Fleur, mijn psychologe. ‘Mijn levensverhaal? Zoveel leven heb ik nog niet. Is dat niet iets voor filmsterren, geleerden of poplegendes die bijna dood zijn?’ vroeg ik. ‘Zij schrijven inderdaad hun memoires, of laten iemand anders dat doen, maar ...’

‘Memoires,’ sputterde ik. ‘Ik ben zestien en echt geen schrijver. Het klinkt zo groots.’

‘Je verhaal dan,’ zei ze.

Dat deed me dan weer denken aan de verhalen voor het slapengaan die mijn moeder vroeger vertelde of voorlas. Daar voelde ik me te groot voor.

‘Enkele herinneringen, Wal. Veel mensen zullen zich herkennen in jouw verhaal, het kan hen helpen. Ik wil je verhaal graag verwerken in mijn doctoraat.’

In één zin had Fleur mij tot reddingsboei en een onderwerp van haar doctoraat gebombardeerd. Ik voelde het nu al op mijn schouders wegen.

Ik keek haar aan en opeens leek het bijna misdadig om ‘neen’ te zeggen. En uitgerekend Fleur leerde mij om ‘neen’ te zeggen en tegengas te geven als mensen over me heen liepen. Voor mezelf opkomen, ze hamerde er elke sessie op. Het leek erop dat zij nu voor zichzelf opkwam en ik stond bij haar in het krijt. Ook al beweerde ze dat ze gewoon haar job deed, luisterde en aanreikte.

‘Wal, ik kan een trainingsplan en goed schoeisel aanbevelen, ik kan

aanmoedigen aan de kant van de weg en een drinkbus gooien, maar jij moet de wedstrijd lopen.’

Ik legde al een lange weg af en er lag nog een langere weg voor me. Misschien eindigde die wedstrijd nooit met dat verdraaide hoofd van me. Hoewel er naast het parcours mooie dingen op mijn pad kwamen. Ik probeerde ergens in mijn hoofd een overtuigend neen te vinden en sputterde een laatste keer.

‘Misschien dik ik die herinneringen aan of vlak ik ze af... Het is moeilijk objectief te blijven als het over jezelf gaat. Niet echt wetenschappelijk.’ ‘Geeft niet,’ zei ze.

‘Hoe lang moet zo’n tekst zijn? En wat moet erin?’ vroeg ik.

Ze dacht even na terwijl ze haar balpen als een molentje tussen haar vingers liet draaien.

‘Het is geen schoolopstel, Wal, je bepaalt zelfhoeveel je wil schrijven. En wat moet erin ...’

Het molentje stopte even.

Fleur keek naar het plafond alsof het antwoord daar te lezen stond.

‘Euh ... enkele flarden uit je leven voor je bij dokter Mollet en mij kwam.’

‘Oké,’ zei ik.

Ik gaf me gewonnen en draaide mezelf daarmee een flinke loer.

Die flarden zouden heel veel van mijn tijd opslorpen.

WAL

Ik zit aan mijn schrijftafel met op de achtergrond de cello suites van Bach. Bach palmt me altijd in, koestert of troost me. Zelfs de woelige ondertoon brengt rust in mijn hoofd. Poppy komt me kopjes geven en vlijt zich op mijn bed neer. Nooit gedacht dat ik me zou hechten aan een andere kat dan Doortje. Misschien lukt dat omdat Poppy zo anders is. Eigenzinnige en vinnige Doortje kwam alleen bij mij op schoot en liet zich door niemand anders strelen. Ze was om de haverklap chagrijnig, kroop urenlang onder de kast en sloeg haar klauwen uit als mijn moeder en vader haar wilden aanraken of aaien. De Pippi Langkous van de katten liet alleen mij dichtbij komen. Poppy is helemaal anders en altijd lief, ze laat zich door iedereen aaien en slaat haar klauwen alleen in de krabpaal. Ik leg mijn vingers op de toetsen van mijn laptop. De eerste zin die ik typ, zeg ik hardop: 'Mijn leven lijkt op het eerste zicht op dat van de meeste jongens van mijn leeftijd.'

Mijn leven lijkt op het eerste zicht op dat van de meeste jongens van mijn leeftijd.
Tegen wil en dank naar school gaan, natuurvriend, optrekken met mijn vriendin, gamen, sporten, film kijken, muziek maken ...
Ik zie er ook heel onopvallend uit: geen klein Duimpje en ook geen reus.

Mijn gezicht is volkomen normaal met een ietwat grote neus.
Ietwat.
Geen Cyrano of Pinocchio na een leugen.
Niemand gaapt me aan of draait zich om, om naar mijn neus te kijken.
Ik ben wat onhandig, want mijn lijf doet niet altijd precies wat ik wil en heb een paar puistjes op mijn voorhoofd.
Een paar. Gelukkig.
Twee jaar geleden was ik zo'n klungel dat ik met het openen van de voordeur mijn leven op het spel zette en ik had zoveel puistjes dat het een soort antisupermanmasker leek, maar ja ...
De meeste jongens van mijn leeftijd hadden daar last van.
Geen opvallende kleren, geen streber, geen rijkeluiskind, geen brave-rik, geen blower, geen sixpack of dunne frietbenen.
Neen, gewoon.
Bijna onzichtbaar.
Bijna.
Een doorsnee jongen, dus, met een doorsnee leventje?
Helaas speculaas.
Ik moet elke dag knokken.
Mijn hoofd is een rommelzolder, maar dat ziet niemand.
Dat hoofd van mij draag ik al mijn hele leven op mijn schouders mee.
Wat er zich in afspeelt, was en is voor mij heel gewoon. Ik wist niet beter dan dat iedereen zo'n hoofd had.
Mijn ouders hadden ook niet meteen iets in de gaten.

Er moest eerst een pak ellende op mijn pad komen voor we de weg vonden naar dokter Mollet, een psychiater – met konijntjes in de vorm van oorbellen –, en een psychologe, Fleur.

Achteraf bekeken vielen er wel wat puzzelstukjes op hun plaats.

Maar ja, wat moet je met puzzelstukjes als je niet beseft dat je aan het puzzelen bent?

Een eerste puzzelstukje viel in de kleuterklas, denk ik.

We zaten in de vertelhoek.

De verfkwasten waren uitgespoeld.

‘Na de grote vakantie krijgen jullie een andere juf,’ zei juf Mieke.

‘Dan leren jullie sommen oplossen, lezen en schrijven ...’

De kinderen keken alsof ze aan een ijsje met tien bollen mochten likken.

Ik telde de verfvlekken op de jurk van de juf. Er waren er wel zeventien.

‘We gaan kijken of jullie klaar zijn voor de grote stap,’ zei de juf.

Ze krabde twee verfspatten van haar jurk.

Nog vijftien.

‘Je krijgt twee appels van oma en opa geeft je er ook één. Wat heb je dan?’ vroeg juf Mieke.

‘Drie appels!’ riepen de kinderen.

‘Buikpijn,’ mompelde ik.

Juf Mieke keek me boos aan.

‘In de speelkoffer zitten vier auto’s. Je babybroer pakt er één af. Hoeveel auto’s zitten er nog in?’

‘Drie!’ gilden de kinderen.

‘Vier,’ zei ik.

Ik had geen babybroer.

En als ik er één zou hebben, zou ik een groot slot aan de speelkoffer hangen.

Baby’s moeten met rammelaars spelen en bijtringen en knisperboekjes.

In de klas zoemden vliegen.

Ik probeerde ze te tellen.

Dat was niet gemakkelijk want ze gingen razendsnel.

‘Vijf konijnen vieren feest. Elk konijn eet een wortel. Hoeveel wortels hebben ze samen gegeten?’

‘Vijf!’ riepen de kinderen

‘Drie!’ riep ik.

Er vlogen drie vliegen om het hoofd van de juf.

Juf Mieke keek me bezorgd aan. ‘Je snapt er niets van, Wal.’

‘Nu gaan we jullie geheugen onder de loep nemen, vriendjes.’

Het geheugen onder de loep nemen?

Loep is een ander woord voor vergrootglas, wist ik.

Ging de juf met een vergrootglas in ons hoofd zoeken?

‘Ik som drie woorden op en jullie zeggen me na. Pan, lepel, vork.’

‘Pan, lepel, vork,’ klonk het in de klas.

‘Mes, bord, kop,’ riep ik.

‘Auto, boot, trein!’

*'Auto, boot, trein!' aapten de kinderen na.
En ik: 'Vliegtuig, brommer, helikopter!'
'Appel, peer, aardbei!'
'Banaan, ananas, kokosnoot!'
Juf Mieke werd ongeduldig.
'Je bakt er niets van, Wal.'
Ik keek door het raam naar buiten.
Op straat liep een hond zonder leiband.
Dat beest hoefde geen stomme dingen na te zeggen.
Ik wou dat ik een hond was.
'En nu een beetje taal,' zei juf Mieke. 'Wat heb je nodig als het regent!'
'Een paraplu! Laarzen! Een regenjas!' ging het in de klas.
'Een hok,' blafte ik. 'Waf, waf!'
Juf Mieke keek me streng aan.
'Wal, waar haal je dat nu weer vandaan?'
We moesten aan een grote tafel zitten.
Juf Mieke deelde potloden uit en een stapel blaadjes met raadsels en spelletjes.
'Nu gaan we de schriftelijke proeven doen,' zei ze.
De raadsels en spelletjes vond ik best leuk.*

*De volgende dag moest mijn moeder bij juf Mieke komen.
Ik zat naast haar.
Juf Mieke keek heel ernstig. Ze had met die loep ongetwijfeld iets*

*raars in mijn hoofd gezien.
'De schriftelijke proeven van Wal zijn uitstekend. Hij heeft geen enkele fout gemaakt. Met de vraagjes in de klas ging het helemaal fout.'
Juf Mieke pulkte aan een oorbel en snoof. 'Het geheugen van Wal is niet zo best, mevrouw. Hij kan geen drie woorden onthouden. Het is of hij geen geheugen heeft.'
Mijn moeder zuchtte.
'Een kind zonder geheugen. Zoiets moet mij natuurlijk overkomen,' mompelde ze en knipoogde naar mij.
Mijn moeder nam afscheid van juf Mieke.
'En nu gaan we een ijsje eten,' zei ze.
'Welke smaak wil je, Wal?'
'Chocolade,' antwoordde ik.
'Koos je dat de vorige keer ook?'
'Nee, toen koos ik aardbei.'
'En de keer ervoor?'
'Vanille en daarvoor kersensmaak en met oma en opa bosbessen.'
Mijn moeder lachte.
'Niet slecht voor iemand zonder geheugen,' zei ze.
'Moeten we geen ijsje meenemen voor Doortje?'
Doortje was onze kat en ik was gek op haar.
'Ik denk niet dat ze ijs hebben met sardientjessmaak, Wal.'*

Mijn hoofd suist. Ik ben tureluurs van het schrijven, voel me loom en schrik als ik naar de wijzers van de klok kijk. Tijd is nooit mijn vriend geweest.
Bach is al lang uitgespeeld.
Ik moet aan een zweefvliegtuig denken. Een motor duwt het vliegtuig op gang.
De wind neemt geruisloos over en voor je het weet, zweeft het een heel eind weg met je.
Poppy rekt zich uit, bolt haar rug en plooit zich in de vorm van een maan. Poppy is een foute Britse korthaar. Te weinig grijs en te veel rosse en witte vlekken die ook nog eens op de verkeerde plaats zitten. Haar ogen kijken altijd naar de punt van haar neus en ze hinkt. Mijn vader redde haar uit het asiel. Afgedankt door een broedfokker vanwege de slechte vacht, schele ogen en een manke poot. Daar kan ik met mijn hoofd niet bij.
Ik lig het liefst languit op mijn bed met die foute harige maan op mijn buik. Gewoon niksen met dat heerlijk beest. Maar als ik op de rails wil blijven, is het op de tanden bijten. Zo goed als elke dag voer ik een gevecht met mezelf. Ik ben het paard dat weigert de koets te trekken en tegelijkertijd de koetsier die het paard moet mennen. Ik ben een stilstaande renner, een remmende racer. Doodmoe word ik ervan.
Het kan nogal laaien in mijn hoofd.
Ik kijk naar de lijst op mijn prikbord en kreun om de zwaarte ervan.

Er valt nog heel wat aan te vinken.
Ik zoek zuchtend mijn moed bij elkaar en trek mijn joggingbroek, T-shirt en sportschoenen aan. Tijd om wat rondjes te lopen in het park. Wat natuurlijke hersenvitaminen aanmaken, dopamine om precies te zijn. De meeste mensen hebben een goede dopaminefabriek in hun bovenkamer. Mijn hersens zijn een flutfabriek met een bedroevend lage productie. Daardoor kan ik me moeilijk concentreren en is mijn hoofd een rommelmarkt.
Ik moet medicijnen slikken, maar ook sporten helpt.
Na mijn rondjes neem ik een douche, maak mijn taak chemie, voer mijn vissen en wandelende takken, speel een deuntje op mijn accordeon en vervolgens een stukje op de piano. De punten van de lijst vink ik aan. Naast kamer opruimen staat al wekenlang geen vinkje. Dan is het tijd voor het avondeten. Of alles goed is, vraagt mijn moeder tijdens de soep. Of alles lukt, vraagt mijn vader terwijl we stoofpot eten.
Alles is goed en lukt, antwoord ik. Ze geloven mij niet klakkeloos. Hun ogen scannen mijn gezicht.
Of ik dat wel zeker weet, luidt het tijdens het toetje.
'Het gaat echt goed met me,' zeg ik en kijk onbevangen in hun ogen.
Ik zie hen opgelucht ademen en glimlachen.
Ik sta op.
Het is tijd voor een chatmoment met Aïsha, enkele gombeer-

tjes en limonade.

‘Nog eventjes op de computer,’ mompel ik.

‘Ik hoop dat je niet verdwaalt in je kamer,’ zegt mijn moeder.

‘Dat meen je niet,’ kreunt mijn vader.

‘En of ik het meen,’ zegt mijn moeder. ‘Je hebt een machete nodig om je een weg te banen.’

Ik heb weer een schooldag achter de kiezen. Ik kan honderden redenen uit mijn mouw schudden om niet te schrijven. Uitvluchten produceert het flutfabriekje in mijn hoofd in hopen.

Ik gooi de halve fruitmand in de beker van de blender en hui-ver, het geluid gaat door merg en been. Net als boormachines en elektrische fruitpersen staat de blender op het lijstje met hui-vingwekkende geluiden. De groengele smoothie giet ik in een groot glas dat ik leeg salamander terwijl ik naar de beek kijk die achter ons huis stroomt. Een stadstuin met daarachter een beek. Toen mijn ouders het zagen, hebben ze meteen dit middeleeuws huis gekocht. Er passeren een meerkoet en haar gillende kuikens en een koppel eenden. Het is mooi om te zien. Ik loop de trap op. Poppy sprint achter me aan en glipt tussen mijn voeten door mijn kamer in. Met haar zachte lijf aait ze mijn benen. Ik buk me en krauw tussen haar oren. Ze spint en haar schele ogen knijpt ze genietend tot spleetjes. De wijsvinger van mijn linkerhand tikt op de B van Baron, net boven de spatiebalk.

Baron dook, een paar weken na het chocolade-ijsje, in de zomervakantie op. Zijn komst was wellicht ook een puzzelstukje.

Ik zat in bad. Mijn moeder had er een geutje zeep met appelgeur in gegoten. Er dreven kleine schuimeilandjes op het badwater. Door ze met mijn handen samen te drijven, probeerde ik er een groot eiland van te maken.

Toen ik een eilandje aan het grote eiland wilde toevoegen, schrok ik me een bult.

Op de rand van het bad stond een rat. Rechtop met zijn voorpoten in de zij. Geen smerige bruine rat van een vuilnisbelt. Zijn vacht was glad en glansde. Zijn ogen keken glashelder.

Hij droeg een slippersjas, een streepjesbroek, een hagelwit hemd en een stropdas. Uit de broekspijpen piepten witte kousjes en zwarte lakschoenen van een duim lang. Ze waren niet groter dan domino-steentjes. Zijn snorharen waren potsierlijk gekruld. Zoals de snorren van heren op zwartwit foto's van lang geleden.

Op zijn kop stond een hoge zwarte hoed. Het type hoed waaruit goochelaars witte konijnen toveren. De rat had iets van een deftige heer of een circusdirecteur.

Hij nam zijn hoed af en maakte een diepe buiging.

‘Goedemorgen, heer Wal. Mag ik mezelf voorstellen? Baron.’

Hij stak een harige poot uit.

Ik had nog nooit een rat de hand geschud en versteende.

*Ik kon geen woord uitbrengen.
Er tuimelden vele vragen in mijn hoofd.
Wat kwam die rat in onze badkamer doen?
Waarom stond hij op zijn achterpoten en gedroeg hij zich als een mens?
Waarom had hij een deftig pak aan?
Waarom sprak hij mensentaal?
Hoe kende hij mijn naam?
Baron kuchte en stak de uitgestoken rattenpoot in zijn broekzak.
Ik dacht: ik droom met mijn ogen open.
Dus kneep ik ze dicht.
Ik liet me tot aan mijn kin in het water zakken en telde tot tien.
'Wakker worden,' maande ik mezelf aan.
Langzaam deed ik mijn ogen open en gluurde naar de badrand.
De rat was verdwenen.
Ik haalde opgelucht adem. Diezelfde adem stakte meteen in mijn keel toen ik naar de wastafel keek.
Baron zat op de kraan. Hij viste mijn moeders tandenborstel uit een glas en poetste er zijn schoenen mee.
'Dat ... Dat is mijn moeders tandenborstel,' stamelde ik verontwaardigd.
Baron grijnsde naar me.
'Dat weet ik, heer Wal.'
'Als mijn moeder dit ziet, zwaait er wat.'
De deur ging open. Mijn vader kwam in pyjamabroek binnen gesloft.
'Met wie ben je aan het praten, Wal?'*

*Ik wees naar de wastafel. Baron koterde met mijn moeders tandenborstel in de afvoer. Hij viste er klitten haar uit en prut van zeepresten. Mijn vader haalde zijn schouders op.
'Ik zie niemand.'
Baron stond ondertussen op de zeepbak te tapdansen. Zoals je in die zwartwit-musicals soms ziet.
Een wattenstaafje diende als wandelstok.
Hij zwaaide er sierlijk mee terwijl de hakjes van de dominosteentjes vliegensvlug op het porselein tikten.
'Kijk dan toch,' siste ik. 'De dansende rat op de zeepbak, pa.'
Mijn vaders ogen werden groter en keken me bezorgd aan.
'Een dansende rat op de zeepbak?'
Ik knikte.
'In chique pak met hoge hoed ...'
'In chique pak met hoge hoed?' papegaaide mijn vader.
De ogen van mijn vader tuimelden bijna uit zijn oogkassen.
Zijn bezorgdheid sloeg om in paniek. Hij staarde me roerloos aan, wreef met een hand over zijn kin en liep de badkamer uit.
'Wal, blijf waar je bent!' riep hij met overslaande stem.
Ondertussen zat Baron weer op badrand. De rat verplaatste zich onzichtbaar. Als een flits van hier naar daar.
Hij duwde met zijn achterwerk de knijpfles met badzeep omver.
Ik sakkerde 'niet doen' maar dat lapte Baron aan zijn laars.
Hij sprong op de buik van de knijpfles met badzeep en buitelde in de*

lucht. Hij maakte een paar indrukwekkende salto's.
'Wow!' riep ik vol bewondering.
'Wat een heerlijke trampoline, heer Wal.'
Baron veerde op de fles en molenwiekte in de lucht.
En omdat er geen stop op de fles zat, gulpte de zeep in bad.
Er vormden zich grote schuimwolken.
Ze vlokten op de muur, zweefden in het rond en landden op de vloer.
*Toen mijn ouders in de badkamer kwamen, was het een sneeuwkas-
teel dat naar appels rook.*
Mijn moeder liep door het schuimgordijn.
Ze tilde mijn kin omhoog en legde een hand op mijn voorhoofd.
'Geen koorts,' zei ze.
'Het kan ook geen zonnesteek zijn.'
'Klopt,' antwoordde mijn vader. 'Hij zit al de hele dag binnen.'
Mijn moeder hield nog altijd mijn kin vast.
Zacht harkten haar vingers natte haarslerten uit mijn gezicht.
'Voel je je wel lekker?' vroeg ze bezorgd.
Ik knikte.
'Kiplekker.'
Dat woord had ik van haar geleerd.
Ze wreef enkele schuimvlokken van haar kleren.
'Wat was dat van die rat, Wal?'
'Hij heet Baron, ma.'
Mijn moeder raapte de lege knijpfles van de vloer.

Ze schudde eraan.
'Die was zo goed als vol,' mummelde ze.
'Baron heeft de fles leeg gesprongen,' vertelde ik.
De mond van mijn moeder werd een rondje.
Haar wenkbrauwen vormden driehoekjes.
Er verschenen twee fronzen boven haar neus.
'Leeg gesprongen?'
'Ja, hij gebruikte de fles als trampoline.'
Mijn moeders ogen keken me priemend aan.
Ze waren groener dan bloemblaadjes.
'En waar is Baron nu, Wal?'
*Haar stem trilde en verraadde dat ze niet gerust was in het verhaal
van Baron en de trampoline.*
Ik wees naar de vensterbank.
Baron zat op de boord en hijgde en pufte.
Hij was uitgeput van al die salto's.
Zijn voeten bengelden en bewogen alsof hij naar iets hengelde.
Met zijn voorpoten waaide hij zichzelf wat koelte toe.
Mijn ouders keken van de vensterbank naar mij.
En toen naar elkaar.
*Mijn vader hees mij uit de schuimberg en droeg mij in badjas naar
beneden.*
We aten havermost als ontbijt.
Mijn ouders hielden mij nauwgezet in de gaten.

*Ze misten geen hap haverhout die ik in mijn mond lepelde.
Na het eten hoorden mijn vader en ik mijn moeder 'gadver' roepen
boven ons hoofd.
Het plafond van de woonkamer was de plankenvloer van mijn
slaapkamer en de badkamer.
Een plank om kamers van elkaar te scheiden ...
Je kon echt alles en iedereen horen in ons middeleeuws huis.
Ons huis hield niet van geheimen.
In mijn slaapkamer kon ik mijn ouders horen praten, aardappelen
in een pan plonsen en de deur van de koelkast openzwaaien.
Zelfs het gesis van kroonkurkjes en het geritsel van de krant gingen
erdoor.
Het verhaal werkte ook omgekeerd.
Als ik met mijn deken wapperde, konden mijn ouders mij horen.
Mijn moeder denderde de trap af.
De keukendeur vloog open.
Ze hield haar tandenborstel strijdvaardig omhoog.
Ik voelde mijn wangen gloeien.
Mijn hoofd leek van glas.
Mijn moeder nam er bezorgd een kijkje in.
'Toch niet weer Baron ... Wal?'
Ik knikte.*

Ik pak een kneedgom terwijl ik nalees. Bij het herlezen van het tandenborstelverhaal moet ik lachen.
Kneedgommen bij de vleet in ons huis. Mijn moeder koopt ze per dozijn. Ze zouden goed zijn voor mijn concentratie, volgens dokter Mollet en Fleur. Ik gebruik ze ook in de klas. Door erin te knijpen wordt mijn hoofd rustiger. Nadat ik enkele balletjes heb gerold, ga ik achter mijn digitale piano zitten om mijn hoofd nog leger te maken. Ik zet mijn koptelefoon op, zodat mijn ouders niks horen. In de woonkamer pronkt sinds enkele jaren een indrukwekkende piano met een wonderlijke klank. Het instrument was ooit van mijn overgrootvader. In het mahoniehout zijn hier en daar rozenhouten notenbalken en sol-sleutels gelegd. Mijn overgrootvader kocht de piano van een kasteelheer die geld nodig had. Mijn grootvader was dol op het instrument, maar speelde zelf niet. Mijn ouders kregen het erfstuk niet naar boven. De trap draait en is te smal in de bocht, dus nu kan ik in de woonkamer spelen en op mijn kamer. Het stuk van Satie ken ik blindelings. Terwijl mijn handen over de pianotoetsen glijden, moet ik de hele tijd aan Baron denken. De herinnering is glashelder. Raar dat je sommige dingen van je kindertijd vergeet en andere in het geheugen gegrift staan. Baron herinner ik me als een voornaam beest.